

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
(ЦДАМЛМ України)

ФОНД № 523

**ДОКУМЕНТИ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.
КОЛЕКЦІЯ**

ОПИС № ____

справ постійного зберігання

ТОЛЬБА ВЕНІАМІН САВЕЛІЙОВИЧ

(1909 – 1984)

український диригент

Б/д

Київ 2018

Зміст

	№№ од. зб.	№№ арк.
Передмова		3-6
Список скорочень		7
Іменний покажчик		8-9
1. Зображувальні документи	1-9	10-13
Додаток 1		15-16

Передмова

Тольба Веніамін Савелійович – український диригент і музичний педагог. Лауреат Сталінської премії другого ступеня (1949). Народний артист УРСР (1957). Професор (1962). Народився 30 жовтня (12 листопада) 1909 р. у Харкові. Від 1927 р. до 1929 р. навчався в Центральному музичному технікумі у Ленінграді. У 1932 р. закінчив Харківський музично-драматичний інститут. Упродовж 1932-1934 рр. відвідував диригентські курси Адлера Г. Б.¹

У 1931 р. Веніамін Савелійович починає кар'єру диригента. Наступного року – музичного педагога. Після роботи в евакуації у Іркутську (1942-1944) в об'єднаних Київському та Харківському оперних театрах переїжджає до Києва, де до 1959 р. працює в театрі, а впродовж 1946-1973 рр. – у консерваторії².

Його театральний репертуар налічував близько 50 творів світової класики і сучасної оперної літератури. Митець брав активну участь у перших виконаннях оперної музики сучасних йому українських композиторів: Вериківського М. І. («Наймичка», 1943), Жуковського Г. Л. («Честь», 1947), Мейтуса Ю. С. («Молода гвардія», 1947, «Зоря над Двіною», 1955), Майбороди Г. І. («Милана», 1957, «Арсенал», 1960)³.

У Київській консерваторії Тольба В. С. вів класи оркестрової та оперної підготовки, ставив вистави в оперній студії – «Запорожець за Дунаєм» Гулака-Артемовського С. С. у первісній редакції, «Ноктюрн» Лисенка М. В. у власній оркестровці, «Чарівна флейта» Моцарта В. А. та ін. Також диригував концертами симфонічних оркестрів Києва, Харкова, Львова, Одеси, Москви. Брав участь у записі музики до багатьох кінофільмів, як-от: «Запорожець за Дунаєм» (1953), «Таврія» (1959), «За двома зайцями» (1961), «Українська

¹ Вениамин Тольба: портрет дирижера в воспоминаниях современников / сост. В. В. Тольба. Нежин: ООО «Гідромакс», 2009. С. 358; Гамкало І.-Я. Від музичного редактора // Тольба В. Симфонія пам'яті С. С. Гулака-Артемовського. Київ: Альтернатива Друк, 2017. С. 3.

² Там само.

³ Вениамин Тольба: портрет дирижера... С. 359-362; Гамкало І.-Я. Від музичного редактора... С. 3.

рапсодія» (1961), «Серед добрих людей» (1962), «Пилипко» (1963), «Сон» (1964), «Гадюка» (1965)¹.

Веніамін Савелійович – автор статей, присвячених актуальним проблемам оперного виконавства: «Оркестр і диригент» («Мистецтво». – 1966. – №№ 1, 2), «Оперний театр починається...» («Музика». – 1971. – № 6), «Партитури чекають видання» («Музика». – 1972. – № 3), «"Дирижер" глазами дирижера» («Советская музыка». – 1973. – № 11), «Парадокс про диригента» («Музика». – 1974. – № 4), «До проблем виконавства» («Музика». – 1976. – №№ 2, 3), «Профессия – дирижер» («Советская музыка». – 1980. – № 7), «"Запорожець" за Дніпром» («Музика». – 1998. – № 2). Його перу належить також ряд портретів корифеїв Київського оперного театру, зібраних у книжці «Статьи. Воспоминания» (К., 1986)².

Важливе місце у творчому житті диригента займало інструментування. Ще 1943 р. в Іркутську для потреб театру він оркестрував пісню «Реве та стогне Дніпр широкий» і другу дію опери «Катерина» Аркаса М. М., 1967 р. для оперної студії Київської консерваторії – оперу «Ноктюрн» Лисенка М. В. У 1977 р. створив нову інструментовку опери «Орфей і Евридика» Глюка К. В. для сучасного симфонічного оркестру. Його варіант інструментовки Третьої симфонії Шумана Р. виконувався і був записаний симфонічним оркестром Українського радіо, а Другої симфонії Ревуцького Л. М. – надрукований у серії «Українська симфонічна музика»³.

У 1981 р. Веніамін Савелійович створив дві симфонічні сюїти на теми «Запорожця за Дунаєм» Гулака-Артемівського С. С. За два роки завершив чотиричастинну Симфонію пам'яті Гулака-Артемівського С. С., в якій використав і симфонічно розробив основні теми опери⁴.

¹ Вениамин Тольба: портрет дирижера... С. 362-364, 368-370; Гамкало І.-Я. Від музичного редактора... С. 3.

² Вениамин Тольба: портрет дирижера... С. 371-373; Гамкало І.-Я. Від музичного редактора... С. 3-4.

³ Гамкало І.-Я. Від музичного редактора... С. 4.

⁴ Там само.

- *скрипачами:*

Гольдфельдом В. М., Штерном А. Х.;

- *оперними співаками:*

Гришком М. С., Гужовою В. М., Кипоренком-Доманським Ю. С.,
Копніним М. Я., Лобановою Л. Д., Паллі З., Пірсом Ж.,
Роменським М. Д., Руденко Л. А., Талмачану А., Томм Е. М.,
Чавдар Є. І., Шевченком М. І.;

- *іншими особами.*

Аркуші з підписами до кожної з 45 фотографій зберігаються у справі фонду¹.

Передмову склав:

провідний науковий співробітник

відділу довідкового апарату документів

10.04.2018

Р. О. Загорулько

¹ ЦДАМЛІМ України. Ф. 523. Справа фонду. Арк. 5-6 (Тольба В. С.).

Список скорочень

арк.	аркуш
б/д	без дати
од. зб.	одиниця зберігання
УРСР	Українська Радянська Соціалістична Республіка
ЦДАМЛМ України	Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України

Іменний покажчик

	№№ од. зб.
Александров О. О.	2, 8
Ахвледіані О. Д.	7
Бабаджанян А. А.	6
Верпаховський Л. В.	7
Геліс М. М.	7
Гілельс Е. Г.	8
Гінзбург Л. М.	5
Гольдфельд В. М.	6
Гречуха М. С.	5
Гришко М. С.	7
Гужова В. М.	5
Єгоричева М. І.	8
Завіна О. С.	6
Канерштейн М. М.	9
Кипоренко-Доманський Ю. С.	5
Колодуб О. О.	6, 9
Копнін М. Я.	5
Кухарський В. Ф.	4
Ліпавська Л. І.	5, 9
Лішанський Ю. Я.	6
Лобанова Л. Д.	7
Дюдмилін В. О.	7
Майборода Г. І.	7
Масловська С. Д.	5
Молостова І. О.	7
Нільсен В. В.	7
Пазовська О. А.	4

Паллі З.	7
Петровський О. Ю.	5
Пірс Ж.	7
Покровський М. Д.	9
Ревуцький Л. М.	5, 8
Ріхтер С. Т.	2
Роменський М. Д.	5
Руденко Л. А.	5
Скляренко В. М.	7
Тактакішвілі О. В.	8
Талмачану А.	7
Тольба Г. С. (брат)	3
Тольба Е. С. (сестра)	3
Тольба С. В. (син)	4
Томм Е. М.	5
Хвостенко-Хвостов О. В.	5
Чавдар Є. І.	7
Шебалін В. Я.	7
Шевченко М. І.	6
Штерн А. Х.	5
Яблонський В. М.	8, 9

Затверджено

Рішенням ЕПК ЦДАМЛМ України

_____ Протокол № ____

ФОНД № 523**ДОКУМЕНТИ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.
КОЛЕКЦІЯ****ОПИС № ____**

справ постійного зберігання

ТОЛЬБА ВЕНІАМІН САВЕЛІЙОВИЧ**(1909 – 1984)****український диригент****Б/д**

Надходження згідно з актом № 29 від 20.08.2013 р.

№№ з/п	Заголовок справи	Крайні дати документів у справі	Кількість документів у справі	Кількість аркушів у справі	Примітка
1	2	3	4	5	6
1. ЗОБРАЖУВАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ					
1.	Портретні фотографії Тольби В. С. 1941, [після 1949]. Копії.	б/д	3	3	
2.	Фотографії Тольби В. С. під час диригування оркестром. На світлинах присутні піаністи <i>Александров О. О.</i> та <i>Ріхтер С. Т.</i> 1947, 1948, 1952, 1964, 1965. Копії.	б/д	5	5	

1	2	3	4	5	6
3.	<p>Фотографія Тольби В. С. разом із братом <i>Григорієм</i>, сестрою <i>Есфір'ю</i> та тіткою. [1910-ті]. Копія.</p>	б/д	1	1	
4.	<p>Фотографія Тольби В. С. разом із сином <i>Савелієм</i>, музикознавцем і громадським діячем <i>Кухарським В. Ф.</i>, співачкою <i>Пазовською О. А.</i> 1963. Копія.</p>	б/д	1	1	
5.	<p>Фотографії Тольби В. С. у групах із диригентом <i>Гінзбургом Л. М.</i>, державним і партійним діячем <i>Гречухою М. С.</i>, оперними співаками <i>Гужовою В. М.</i>, <i>Кипоренком-Доманським Ю. С.</i>, <i>Копніним М. Я.</i>, <i>Роменським М. Д.</i>, <i>Руденко Л. А.</i>, <i>Томм Е. М.</i>, концертмейстером <i>Ліпавською Л. І.</i>, режисером <i>Масловською С. Д.</i>, хормейстером <i>Петровським О. Ю.</i>, композитором <i>Ревуцьким Л. М.</i>, художником <i>Хвостенком-Хвостовим О. В.</i>, скрипалем <i>Штерном А. Х.</i>, іншими особами. 1937-1950. Копії.</p>	б/д	10	10	

1	2	3	4	5	6
6.	<p>Фотографії Тольби В. С. у групах із композитором і піаністом <i>Бабаджаняном А. А.</i>, скрипалем <i>Гольдфельдом В. М.</i>, режисерами <i>Завіною О. С.</i>, <i>Колодубом О. О.</i>, <i>Лішанським Ю. Я.</i>, оперним співаком <i>Шевченком М. І.</i>, іншими особами. 1951-1955. Копії.</p>	б/д	9	9	
7.	<p>Фотографії Тольби В. С. у групах із художниками <i>Ахвледіані О. Д.</i>, <i>Людмиліним В. О.</i>, режисерами <i>Верпаховським Л. В.</i>, <i>Молостовою І. О.</i>, <i>Скляреном В. М.</i>, музичним педагогом <i>Гелісом М. М.</i>, оперними співаками <i>Гришком М. С.</i>, <i>Лобановою Л. Д.</i>, <i>Паллі З.</i>, <i>Пірсом Ж.</i>, <i>Талмачану А.</i>, <i>Чавдар Є. І.</i>, композиторами <i>Майбородою Г. І.</i>, <i>Шебаліним В. Я.</i>, піаністом <i>Нільсеном В. В.</i>, іншими особами. 1956-1959. Копії.</p>	б/д	9	9	

1	2	3	4	5	6
8.	<p>Фотографії Тольби В. С. у групах із піаністами <i>Александровим О. О.,</i> <i>Гігельсом Е. Г.,</i> музичними педагогами <i>Єгоричевою М. І.,</i> <i>Яблонським В. М.,</i> композиторами <i>Ревуцьким Л. М.,</i> <i>Тактакішвілі О. В.,</i> іншими особами. 1961-1964. Копії.</p>	б/д	5	5	
9.	<p>Фотографії Тольби В. С. у групах із диригентами <i>Канерштейном М. М.,</i> <i>Покровським М. Д.,</i> режисером <i>Колодубом О. О.,</i> концертмейстером <i>Лінавською Л. І.,</i> музичним педагогом <i>Яблонським В. М.,</i> іншими особами. Б/д. Копії.</p>	б/д	2	2	

В опис № 1 внесено 9 (дев'ять) одиниць зберігання з № 1 по № 9 – 45 (сорок п'ять) документів на 45 (сорока п'яти) аркушах.

Опис склав:

провідний науковий співробітник

відділу довідкового апарату документів

10.04.2018

Р. О. Загорулько

Прийнято на постійне зберігання до ЦДАМЛМ України 9 (дев'ять) одиниць зберігання – 45 (сорок п'ять) документів на 45 (сорока п'яти) аркушах.

Документи передав:

провідний науковий співробітник

відділу довідкового апарату документів

Р. О. Загорулько

Документи прийняв:

начальник відділу забезпечення

збереженості документів

Т. М. Снежкова

Додаток 1
до опису № ____
фонду № 523

**Список фото- і відеодокументів на оптичних дисках,
переданих до ЦДАМЛМ України згідно з актом
№ 29 від 20.08.2013**

№№ з/п	Зміст, різновид та виробник оптичного диска	Кількість примірників	Інвентарний №	Примітки
1	2	3	4	5
1.	Індивідуальні та групові фотографії Тольби В. С. CD-R (Arita).	1		
2.	Документальний фільм про Тольбу В. С. DVD-R (Maxell).	1		

Всього до списку внесено 2 (два) оптичні диски з № 1 по № 2.

Список склав:

провідний науковий співробітник
відділу довідкового апарату документів
10.04.2018

Р. О. Загорулько

Прийнято на постійне зберігання до ЦДАМЛМ України 2 (два) оптичні диски.

Оптичні диски передав:

провідний науковий співробітник
відділу довідкового апарату документів

Р. О. Загорулько

Оптичні диски прийняв:

начальник відділу забезпечення
збереженості документів

Т. М. Снежкова
